

Ատանա բամուղու ֆրանդ 95 .
 Կուրճի » » 90 .
 Աբաա տուրկուն » 19 .
 Պրուսա ֆրիլսխիւրիւ Ա . մարդա ֆր. 138 .

ԵՐԶԱՄԸ ՈՒՄՈՒՄԻՅԷ

ԳԱԼԱԹԱ ԲԻԱԶԱՍԸ

Օգոս.	26	Ուխտի՛մ գարանսը . . .	42-34
»	27	Սաղա՛հ աչըլարը . . .	22-30
»	»	Էն երեքսէք . . .	42-30
»	»	Ըն աչալը . . .	22-12
»	»	Ի.Օլէն գարանսը . . .	42-17

Ա Ձ Դ Ա Յ Ի Ն

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵԿԵՂ.ԵՅԻ

ሆኑት 734 ዓ.ም. ሕዳር 12 ቀን ግብረ ዓርማው ለገደቡ ተሰጥቶታል፡፡

« Ուայց կամոց կամոց լեզուն փոխուե-
ցաւ, անանի որ Աստուածաշունչին ե-
թէ միւս եկեղեցական զրբերուն լեզուն,
հասարակ գործածուած լեզունն տար-
բերելով, Ժողովուրդին անհասկնալի ե-
ղաւ, հետեւաբար իրենց առաջնորդո-
ր ասող չունենալով, (այսինքն Աստուածա-
շունչը չը հասկնալովն) բնականաբար
ճշմարտութիւնէ խտորեցով անխելա ե-
լորդապաշտութեանց եւ պառաւ կո-
ւնաց առաջնորդներուն մէջ մնացին . . .

Քահանայապետի մեր համար, եկեղեցւոյ
արարողութիւնները կատարելու չափ
կարողութիւն ունենալէն անդին, ինչ
աստիճան տգէտ մէկն ալ ըլլայ՝ բանի
տեղ չը դրուիր, միայն թէ սա երկուքա-
նէր անհրաժեշտ հարկաւոր ստեղծած
ենք. որոնցմէ մէկն է քուստ ամէկի (ուս-
տուր) չը գործածած, եւ միւսը երեց-
կին մի ունենան (ամուսնացեալ ըլլալն) է.

Որովհետև քահանայութեան աստի-
ճանն է վեր ելող կարգերէն միայնակե-
ցութիւն կը պահանջուի, ու ասի քահա-
նայ ամուսնանալովը, եկեղեցական բար-
ձր պաշտօնի հասնելու յոյժն ուրոյրուել
խրգիւրդի կորն է։ Աս իրողութեամբ
թէ քահանայական պարտաւորութեանց
նէղ եւ փոքրացուցիչ բնութիւնը պատ-
ճառւաւ աս պաշտօնը բարձրադիմ չեղող
կամ յաւանքաւոր փափաք չունեցող

ստորին կարգի մարդ կանցմէ ըլլալուն հօգ-
նէ. որոնց տղիտու թիւերը եւ ծուլութիւնը
հաւասար է իրենց նուաաստու թեան եւ
խաբէրայութեանը, ելմէ քաւանային
կիւր մ'ունեն, արտօնութիւն չունի տղի
ամուսնանալու, բաց թէ որ ուզէ կր-
նայ վարդապետ ըլլալ եւ այսպէս բարձ-
րանալու ճամբուն մէջ մանալ, բաց ընդ-
հանրապէս պատահածը սա է թէ՛ եր-
բա հանայ մը ալի մնայ, աւելի կրնայ
եկեղեցւոյ ամեններուն պարտապանց ը-
տելի կրկն ամուսնանալ, քան թէ պաշ-
տոնի մէջ բարձրանալու մօք մկանա-
կնցութիւնը ընտրել, Բահանայք՝ եկե-
ղեցական միւս կարգերուն թուոն հե-
րապատմամբ ամենէն բազմաթիւ են
որոնցմէ ամեն քաղաքներու մէջ բաւա-
կան շատիկէ թուով կը գտնուին, եւ
իւրօրոնք իր գիւղ հասաւ մը գտնէ ունի
եւ շատ տեղեր կ'երկէ իրէք ալ. Առնե-
տայում սար, շատ անգամ ալ խեղճ ապ-
րուստ մը, գլխաւ որսպէս կը կայանայ մի-
տաւ թեան, պահելու, թաղման, հաբոց
լիւթութեան համար ազօթեկ ընդունած
գլխաւ, վարդապետաց կարգը՝ ոմանք
քահանայական կարգին հաւասար կը սե-
պեն, քանի որ վարդապետացները, ուղ-
ղակի ստրկատիրաց կարգին գարով կը
նան ձեռնադրուի. ոմանք ալ որոշ են
քահանայիցմէ ալ բարձր կը սեպեն. Ա-
նիպէս որ ըլլալ, սա չափը յայտնի
թէ վարդապետները քահանաներէն ու-
շիմ կարգի մարդիկ են, եւ իրենց գիւղը
միւսներէն շատ աւելի վեմտա թիւին մը
կը կրն. քահանայք բնաւ չեն քարոզե-
րադիւրսը հրահան բեր իրենց պարտա-
ւորութեան մէջ ձիւղը չէ, սա գործը
մասնաւորապէս վարդապետաց, յանձն-
ւած է. աստեղք գտնցէ անքն ասպի-
կիւթալի քարոզելու եւ ուսուցանելու
բաց հրաւիր քնաւ չեն կրնար գիւղերու
մէջ, եւ եկեղեցւոյ եկամուտները հախե-
ւեւ հաւաքելու մօք ըրած ալցելու
թիւներէն զատ, քարոզութեան համար
հազիւ ալցելու թեան կեւն, իւրաքան-
իւր քաղաքի մէջ հասաւ մը գտնէ կը գոր-
նուի որ նայիստանին իւր ներքին խոր
հրաւիրան կամ քարոզչարք, կամ

սանել հաւանտերն՝ իրեւ ընկերը կը զործէ։ Բայց վերջապետոց մեծապէս մասը փանքերու մէջ հաւաքուած են, որոնց մէջ մէկ քանիսն ահաւաթ եւ խոր հըրդաւորները, որոնք ազդեցնուն իրական բարեխառն իմաց գրեցնուն մէջ ունենալով, սրտի մասը ստալաւ եւ անոր կրծնական եւ զբաժանական ուսմանը, եւ ազգը՝ իւր գրականութեան մշակութիւնը մեծապէս նոյա պարտական է։ Բայց առ վնասաններուն մեծագոյն մասին զբաղմունքը, իւրաքանչիւր իւր վաճառքին եկամուտները հսկել, եւ մէջ մ'ալ պատմութեամբ զարմանալով առաւելներուն հաւատալով, առ պարզան անգ ուսանքք ու խտադնացութեան գացող պարզամիտ ու խտաւորները կողոպտելով նարքներ խորհել եւ։ Ամեն մեծ քաղաք իւր եպիսկոպոսը (առաջնորդը) ունի, որուն թէ մը՝ իր պարունակէ բոլոր շնչակող գիւրգիւր։ Իսկ ձեռնադրէ իրեն վարպետն ունեցող կղերք, իւրաքանչիւր ձեռնադրութեան համար նուէր մը ընդգուշելով, եւ եթէ պատահի որ երկուսն ձինք մի կանց մի եւ նշն պաշտօնը ու գիւր ըլլան, բժականը բաժնի չընելաւ, նոյն մէջն, աւել հարցաւոր ձեռնադրելու։ առաջնորդը ոչ միայն սկիզբեցող բաժանական զործողութեանց կառավարութեանը մէջ կարեւոր մաս մը ունի ալ տաճիոց կառավարութեան պահանջած տուրքերը բաշխելու մէջ ալ մաս ունի, միշտ հոգ տանելով որ բաւական գումար մ'ալ իրեն բաժնի ելլայ մեջն։

Պատրիարքսին կարգը՝ թեպէտ եւ
ոմանք զատ եւ որոշ կարգ մը կը սեպեմ
բայց Պատրիարքը ընդ հանրապէս տղայ
եպիսկոպոս մը կը սեպուի, միայն թէ ար-
տաքը կարգի կուտաստութեամբ եւ զօ-
րութիւնով զբօրխնակ կուտանշուպո-
ւոյ եպիսկոպոս Պատրիարք կուտած է
վան զի կը ունեցած զկրթն ու ժողմ մա-
տամբ կը կարող է կայսերութեան մե-
բոյր եպիսկոպոսայ բնորութիւնը կա-
ռավորել, զարմեպ բարձրագոյն Կուս-
տաշիւ հաճխատանի Հայոց ծանցուա-
քապոստին ներկայաբուրն է. կա-

[Թուղիկսը՝ եկեղեցական կարգերուն մէջ
 ամենէն բարձր է, եւ Հայկական եկե-
 ղեցւոյն « Պատրիարք » է, յայց Հռոմայ Պա-
 պին յատուաւ ազգեցեղութիւն ունի. իր
 ամբողջ Տաճկաստանի սահմանագիլունը
 մօտ Ռուսաց երկրին մէջ է. Լեզբիստայ
 մէջ է. ինք կերեւայ թէ գոհ է ունեւ-
 ցած գիրքին պատուովը եւ առաջորդ-
 դու թեանց վաճառումէն սուրբ իւր (միւ-
 ռոն) ի մենավաճառութենէն, որ եկե-
 ղեցւոյ բոլոր կարեւոր արարողութեանց
 մէջ կը գործածուի, եւ քարեպաշտան.
 ձանց նուերներէն ընդունած շահերովը
 Բոլոր եպիսկոպոսները կաթողիկոսն կը
 ձեռնադրուին, քանի որ ինք այլ եպի-
 կոպոսաց ժողովէն կը ձեռնադրուի ի Հայ-
 կական (Լուսաւորչական) եկեղեցւոյ
 բնաւորաց տիրապետութեան մէջ ժի-
 յութեան պահապանութիւնը, ժողովոյն
 դէպի Աստուածաշունչ գրքին ունեցա-
 մեծարանքը, եւ իրենց ընկան ու չինա-
 թիւնը ու հնազանդութիւն սերը մեծա-
 պես օգնած է, մէջբերին հաստատուած
 առաքելութեան գործին յաջողութեա-
 նը, յաջողութիւն մը որ կը հաւատամ
 թէ, Աստուծոյ շնորհքովը եւ առաւել-
 պիտի ընդարձակուի, մինչեւ որ ամբողջ
 Հայ ազգը անարատ քրիստոնէութեամբ
 յայայն Դ

Անամեն եւ այն

Ա. Հ. Ասատուրեան .

Մեղքիւր Մէլքիշէ Հէր-նգոտա, Սըվազ
տաքի Հոյլարըն գըզ վէթէպի իւզէրին
տախի շաւ վէճճ իէ հաղըմըշ սոր :

« Հայասր տախի, քեւտի մէքթէպէ.
րինի տահա զեւտտէ խի պիր հալէ վազ
իմ մէքիսէէ չալըմադտա տըրտար, վ
զաթէն խալլիւնէ դըզալըր թըրպիսէէ իմ
մէքլէ մէշուլ օմադտա տըրտար, Կուռ
լար, քեւտիէլի իսթիսէլէր իսթիմէսէ
էլ, քեւտի դըզալըրլըն օդուսաղ էօրթ
նէ մէքիքիսին մէօրտուքիլիստուռ, աւըլ
ասըր, քեւտի մէքթէպլ րինէ կիթ մէք իւզ
րէ թէշկիք իմ մէլի, պիր մասաշահլ
թօլիթ իզիյէ սըրասընա կէշմի, տիր, »

ԹԷՆՊԵՆԼԻՔ

մէլէճէյիդ . զէ հէ տէ հէնուզ իսմինիդի | աս
տախի էօյրէնմէքսիդին սիլլի թէրք իլէ | և
այրոյսաճաղրմ , էօյլէ՝ մի :

— Պաղընըդ, է ֆինտիս, է կէր պիր
տահա կէօրիւնէքըլյիւթիդ միւնքին ուս-
մադ իսէ, նէքէ՝ եարսահաճադ տըր իսմի-
մի պիլմէքըլյիսիդ - եօդ, է կէր մուղայիրի-
օլարադ քէնէնչապիսի կիւնիւ եխնէ սու-
րատա պոռնալմիսիսնէնէք իսէք, ոլ վա-
զըքի նէմ քիմ օլտուղուսու է օյրէննէք,
պիլիդ, վէ նէմոէ թէքքարուն, պըրադ-
տըղընք միւք եսէք մէնին տէ վաճուրա պաշ-
տըլըդ :

Քէշէքցիք խտրիմ, մատամ, պո
զէրդիկնիկնիկ խախտ հեր նե դատար, դա
վի տեյլի խտ ախալի, չի՛ չարէ քի, արքիւ
զգաւաւան զիեաւե կիպրամ խտնի, չնէ
կիտաւն զաւաապաւ մէճպուր օյուր բոււմ
տիւնէք տիւր քի բէնճէնիւն կիււաւա կիււ
զգաւաւամ, չօյլէ տեյլի չիւ մատամ, ին

— Ելլէթ, էֆէնսիմ.
Սէրգուսէ իլէ մէրգուս ալիրալիրին-
տէն ալրըլարար:

卅

Պրազնիխտատ տիր սիրինէ թէ սատուի
 ի թիշ օլան մէրդուան իրի եղծուլա-
 րն միւք աւէ մէյէ կիրշտիւրի կիւ-
 նիւն ֆէրտասը կիւնիւ, Վոմիրար ու-
 գաղնտա վ գը 57 նիւմէրօլու խանէ-
 նիւ տէօրտիւննիւ գաթիլնտա տտիսի չու
 վախտի մէյաբէ կէչմէքտէ խաի
 Ասիւրիւն ուս մթ իւլու չէլրէք կէչտիւ-
 կի վաւ իւրտա օլտուղու, ուգադասան լ-
 շիտիւմէքտէ խաի

Պէր կենն զէ բէք կիւղէլ աստմ, պիւր աս

ԴՆՔԱՅԸ ԼՄՈՒՊԱ ԸՆԴՀԱՆՈՒՄ ԵՄ ԵՄՈՒՄ
ԵՄՈՒՄ ԵՄՈՒՄ :

Թարխիֆէ հաճախէ եօթ տուր քի մէր-
շուս, Մ - Մէլէէ Լեւոս, Կահիլ իլէրուսէ
լիքիւ կէշիւմիշ օլաւս մէղքիւր խանէ-
ւէրի զոյլ թ խոշ թլաւմ վէ ալալս սէշի
նըրմահան քիւրուճը թմազլիւ, հէր սա-
լահ տէթըթմալն էլլիւ, վէ ալալ գալիւ
սէսիւնի շաշըրմասարաթ տիւարը չըթ-
նազտա, վէ տալիւմատա կիլէթէ հարըսը
լէալթըտէն ասուրա իւէրի, իլմէթտէ խոլի

Որչէտ թէնօ , հասարկ քի աւօ լէտիք ,
դիր լաւագա բշշղընտաւ կազը ետազմադ-
տա , լէ ապոյր տէֆթլըրէրտէ ֆէհա
ստաբէթտէ կազըրէշ շլաւոյ բազմապատարը
լէ թաշորհարթարը , նոյզամ իււզրէ ,
թիւճճարըղա մախտաւ օդան պոյր յիւ-
թիւէ նազը ու գալտ իթմէրտէ , վիւ-
շտարը թիւճճարըղա ապոյր շնլէր կազ-
մազաւ իտիւ :

Մէշէլին մէջը քիւր էլլին ճէսիդ վէ օսանճ կէթիթիճին մէշղոթլիսէթի ինտէն նուսի, իւշ աէ օթթ տէֆա ու յոգոտան կէօղլէրի դարբանման վէ էլլէրի ալլըրաշանես պոշէլատը իսէսէ, էմբողում մէքոսէ բէնսթ ուչոցեռունան տաթին դարձը զօհարադ իշինէ սէվամ իթմէք իսիկէսիկնէն, տիլլէթինի ըսթմմադ իշին սոսուա նագտա օթուղու պլէրէին հօթղանը, անադլարնիը ըսթմալն նիլէթիլլէ տիլլէսինէ չլքաթլալն սօնոր, սոսեռալ յոսադ տիթ քէսիթէլէ իրաթիթ ոթւշ օլան էլլէրի դարմադլարնան իսֆիլտի, լէթէքրատին հաղըսըն տկլամէ պուլլարաթ, չւնքի մէքուռուն յիւշի ճէք օտաարան տաթէլ օթմարդըման, օտաարն հալար պտղ պէսիլմէքտէ, վէ տիւարտաթի չիսաթիթի սոսեռան ինն

խաթրրաւար կէթիրմէքտէ տիր ,
մեղսութ ակո ա՛ն տեղուն Է՛ր

— Ի՛նչե՛րն, է՛կվե՛րն, պոռ մասն
զիգրինիս պէր թարաֆ խտէլիմ, մասն
զիրա պէնտէնիզլին տալիս խաթըրնս
թրրալի տէրտէֆգալար խութուր
միքտէ տիր, վէ մէզգըւռ խաթըր
ֆիգրիւմէ կէտիքճէ, չնմազ խաթը
վէ նամէրալի տօնըւճազ չէ՛լ
դէշաբր կիպի դաշմադ իսթէմէ
չիւնքի, պէնիի ատէմ իչին, րէ
տիպ վէ նէֆրէթ կէթրիւրիկի պիր
զիգրինի չօդ քէրրէ խաթըրնս կ
նէքլը տալիս, պիր նէլի թէալ
շանան վէ նամէրալից ատտ ուլուն
րէքլթիքէ պուրուշնազըրդ տոր,
նատամ, է՛կր րաշաթըլըրըրը իսթ
սէնիզ, ինասընը Եօրիւրնիւ տալիս
ֆիլը զըրմազտա օլանս պիր պիրին
րուզըդ քէտտի, նէֆրէթ, վէ ա
մուշապպիթտէն քսամուլէն քէնտ
ուշադ թաթընուտուլ,

Կէնն դատուն քէնտի արդատա
սէօյէտիքէրնին, կիթաիքէն արե
տա օյան պիր տէրին տաղլուզը
տիյնէմէքուն խաթ . չէւնքի մէրդու
սի հաղ զընտան աւօյէր իւրէն , զս
տէրտին թի մէրդուհն հաղ զընտան
սէօյէմէքուն խաթ . լաքլին , մէր
էօյէ պիր հոսպանճընըն քէնտույ
տըլը ճորտարաղ հարչըրը քէնտու
տախն ճան իֆչալի էտըրտ իմէթը
սաղընմաղլըրն իլըլ միյնի ինն թի
թիւր իլըտիկինալն , կէրէք մլ
իէֆէքթիւրնին սնալթտըրնամաղ
կէրէք պիթիթէրօմն արթմաղտա
ն իրաղլըրն իօչնուտ իթմէք նիյ
թիլքարալն սիւալն պաչալարաւր

— Լֆէնտիմ, զաթընըզ պիր լազը

առաջին համաշխարհային պատերազմի ժամանակահատվածում Երևանում և Երասխի մոտ գտնվող զորամասերում ծառայել են Երևանի և Երասխի զորամասերի զինվորականները, որոնք ծառայել են Երևանի և Երասխի զորամասերում և Երասխի զորամասերում։

— Մա՛չալլան, զահ՛րբ. տէտի մէջգո՛ւ
բէնտուլէ՛ բաղմէն թէ ֆէքքիւրէն տա՛
ղայարարնա՛ն չալգանմագոտն օտուղ
հալտէ՛, վէ քէտէրմի պիւր սէօյլէն ի ի
մէկերէն՝ պու. մէնէն, գալպի պէնիբ՝
տէմ ինիւն պիւր մուսա՛մա վէ պիւր եր
տապ օլմուշ տէ՛ի՛ մի տիր. Գանն իտ
րիմ քի խըղաթը ալէմա՛ն թա պու կի
սէ կէլիննէն գաստար, պիւր պիրինն զք
ւեթ ի թապալթալարն պիւր պիրի իւզերմ
թէնէսիւրէրի՝ վուզու պուլմագտա օլմ
սը, վէ մէլքիւր հալտէ մանէա վէրիւ
մէմքա՛ն պուլունմասը, սէօյլէն կէլի
ալբ. Շէօյնէ քի, չօգ տէ ֆա զալիֆ
ղուվէթ իւլէրի, վէ հիտուլթ ան չի
տէթ մահիթա օլաւնար տաթի, մուլա
վէ գօրգապ թապիթը պուլունմա
արամագտա տըրլար. Պու իքի պիր
բինէ զրտա թապալթալար պիրէշտիր
քի՛մ տիր, ին՝ տիր. անէպա պու, պ
պիրինն զքտա օլաւ խուտալարն վու
մուստա՞ն մը նէչէթ իթմլքա՛ն տիր
հօլսաա նէր կիւնիւլիւն զալէպէ իթմ
լքա՛ն զուհուրա կէլիւլքա՛ն օլաւ արգ
վէ քէչթա՛ն մի հուտուլէ կէլիւլքա՛ն տիր
լէտէն օլտուրա՛ն քիման պիլէմ մի
տիր, անէպա թապալթալար թապալթա
նըղա մուղայի օլաւարն, մանէա վէրի
մէղ սուրթիմէն իւզերիւլիւղէ հիւք իթմ
լէրի զա՛նպի սէպալէ մէպնի տիր. ա
նիւլիւլք, մանէա վէրիմէղ տիր հալ, զիր
էօյլէ իննա՛նարա մադ տիր քի, հէմ

